

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de SAAMBINDER

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
RHENEN**

04 De oordelen
Gods *R.K. de Utrecht*

06 Naar de norm
van Gods Woord

08 150 jaar Gereformeerde
Gemeente Goes

Zend Uw sikkel

ds. B. Labee, Veenendaal

Johannes, de oude apostel en balling, heeft veel gezien en gehoord op Patmos. Huiveringwekkende taferelen hebben zich voor zijn ogen afgespeeld. Verschrikkelijke bevelen, uitroepen en lasteringen zijn gehoord. Maar er zijn ook ogenblikken geweest dat Johannes mocht zien óp de troon en Die daarop zat. Dat hij de zeven Geesten vóór de troon in het oog kreeg en zijn Meester, als het geslachte Lam, ín de troon.

► **Zend Uw sikkel en maai; want de ure om te maaien is voor U gekomen, dewijl de oogst der aarde is rijp geworden.**

Openbaring 14:15b

In het veertiende vers van Openbaring 14 beschrijft Johannes hoe hij zicht krijgt op een witte wolk en Eén, Die daarop zat, de Zoon des mensen gelijk. Hij ziet zijn Heere en Zaligma-ker, aan Wie hij zo hartelijk verbonden

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE RHENEN

Nadat in 1928 een aantal personen de plaatselijke Oud Gereformeerde Gemeente heeft verlaten, ontstaat er in 1929 in Rhenen een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal. Op 8 maart 1932 wordt deze afdeling reeds zelfstandig. De eerste jaren komt men

bijeen in een voormalige sigarenfabriek aan het Koningin Elisabethplantsoen. In 1951 wordt dit gebouw gesloopt en verrijst er op dezelfde plaats een nieuw kerkgebouw. Na de scheuring van 1953 kerken de synodalen enkele jaren in een voormalige limonadefabriek aan de Bantuinweg, waarna zij in 1957 een houten noodkerk aan de Achterbergsestraatweg in gebruik nemen. In 1998 valt het besluit om op het naastgelegen perceel een nieuwe kerk met 500 zitplaatsen te bouwen. Op 5 april 2001 neemt ds. C. Sonneveld het nieuwe kerkgebouw in gebruik met een preek over Psalm 132:13-15. Vier jaar later wordt het aantal zitplaatsen bijna verdubbeld. De geschiedenis van de gemeente is beschreven in 'Door God bewaard en staande gehouden'. Het aantal belijdende leden bedraagt 546, het aantal doopleden 472.

is. Jezus zit op een witte wolk, als teken van grote heerlijkheid en macht. Hij komt in Zijn koninklijke en richtende Majesteit. Christus draagt niet meer een doornenkroon van smart en smaad, maar een gouden kroon, als 'de Koning der koningen en de Heere der heren'. O, Hij heeft alle macht in hemel en op aarde. Maar dan volgt een huiveringwekkend woord: '... en in Zijn hand een scherpe sikkel'. Christus heeft in Zijn hand geen scepter, als teken van waardigheid en majesteit, maar een sikkel. Dat is het symbool van gericht en oordeel. En dan klinken de woorden van de tekst: 'Zend Uw sikkel en maai; want de ure om te maaien is voor U gekomen, dewijl de oogst der aarde is rijp geworden'. Wat wil dit toch zeggen?

De Heere van de oogst

Graag volgen we de lijn die de kanttekening ons aanwijst. Het zijn woorden van een andere engel, als zendbode van God de Vader tot Christus. De engel moet dit boodschappen om de vervulling van de tijd van de uitvoering van Gods oordelen aan te dienen. Ook hier blijkt dat de Borg niet gekomen is om Zijn wil te doen, maar om de wil van Zijn Vader te volbrengen.

De Heere van de oogst, Jezus Christus, zit dus als het ware op de witte wolk te wachten. Waarop? Hij wacht op het ogenblik dat Zijn Vader dit bevel zal geven. Hij wacht tot de wereldklok twaalf slagen heeft gegeven. Geen seconde eerder en geen seconde later. Misschien moet er nog een kindje geboren worden om eeuwig Gods lof te gaan zingen. Of de verkiezende God wil nog een jongere of oudere in het hart grijpen. Tot dat ogenblik moet - met eerbied gesproken - de Heere van de oogst wachten. Totdat de raad van God de Vader ten volle vervuld is.

Hoor, daar komt het bevel: 'Zend Uw sikkel en maai; want de ure om te maaien is nu gekomen, dewijl de oogst der aarde rijp is geworden'. Wat ligt hier een wereld van

gedachten achter. Dan gaat de Zoon van God, Jezus Christus, Zijn bruidskerk binnenhalen. Deze oogst was Hem in de stilte van de eeuwigheid beloofd. Hij heeft door Zijn diepe vernedering de prijs voor deze oogst betaald. Wat heeft de Borg geleden, gebeden en gestreden.

Dan zal er een overvloedige oogst zijn: een schare die niemand tellen kan. Het zal ook een diverse oogst zijn: blank en bruin, Jood en heiden, rijk en arm, jong en oud. De Schrift leert ons dat zij zullen komen uit alle geslachten, talen, tongen en natiën.

De korenhalmen van de ware gelovigen, hun levensstengel, moet verdrogen, ja, dor worden.

De heerlijkheid van de oogst

Veelbetekenend zijn de woorden uit het slot van vers 15: '... dewijl de oogst der aarde rijp is geworden'. Voor 'rijp' staat een Grieks woord dat 'dor' of 'droog' betekent. Het kan zelfs 'verdroogd' betekenen. Dat ziet op de weg die de Koning van de Kerk met al de Zijnen gaat. De korenhalmen van de ware gelovigen, hun levensstengel, moet verdrogen, ja, dor worden. Om met de Heidelbergse Catechismus te spreken: zij moeten afsterven.

Dat is de gang van een pelgrim op aarde. Als uw halm gereedkomt voor de oogst, wordt bij de inzameling ons aardse bestaan als stro. Niets van ons oude bestaan gaat mee. De vrucht die in u gevonden wordt, is alleen uit Hem, uw Verlosser. Omdat de gezegende Christus als een graankorrel in de aarde is gevallen en veel vrucht voortbracht, zullen de kinderen - uit Hem geboren - vrucht dragen en

worden ingezameld in Zijn schuur. Op de grote dag der dagen geeft God de Vader straks het bevel aan de Zoon: 'Zend Uw sikkkel en maai'. Dan zal de Bruidegom Zijn bruidskerk, de gerijpte aren, Thuishalen in eeuwige heerlijkheid. Dan ziet God Zijn eigen werk in Christus aan, geschikt gemaakt voor het hemellevens.

Bent u weleens moe van uw bestaan, kind des Heeren? Dat doodsbestaan raken we maar niet kwijt, nietwaar? Straks bij de grote oogst wordt ons oude bestaan afgelegd. Als de grote Landman met Zijn sikkkel komt op die grote dag of als we eerder sterven, raken ware pelgrims hun oude mens voorgoed kwijt.

De huiver van de oogst

Na de graanoogst volgt nog een oogst: de wijnoogst. De inzameling in Zijn schuur en de uitwerping in het vuur. Eeuwige vreugde of eeuwige smart. Het graan was rijp. De stengels waren verdord en verdroogd, maar hun aren volgroeid. De druiven, de onbekeerden, zijn ook rijp. Maar hier staat voor 'rijp' een ander Grieks woord dat 'overrijp' betekent. Volkomen ontwikkeld staan déze druiven op barsten. De onbekeerden zijn gerijpt in goddeloosheid. Gerijpt in ongerechtigheid en onbekeerlijkheid. Overrijp! Alle overrijpe druiven worden geworpen in de wijnpersbak van Gods toorn. Met beeldspraak wordt omschreven wat het gevolg is: een bloedstroom, zo hoog, dat die zich uitstrekt tot aan de tomen van de paarden. Dat is ten minste anderhalve meter hoog. Een enorme stroom van bloed verspreidt zich. Wat moeten dat veel goddelozen zijn. Het staat er: 'duizend zes honderd stadiën', meer dan 300 kilometer ver. Dat zal gebeuren met de goddelozen.

Lezer(es), de sikkkel is nog niet gezonden. Heden wijzen en prijzen wij u de Middelaar aan, Die de gouden scepter nog wil toereiken aan albedervers. Jezus Christus wil goddelozen nog met Hem verzoenen! Hoor dan Zijn roepstem: 'Verhardt u niet, maar laat u leiden'. ♦

Uit:

HET ABC VAN HET GELOOF
dr. A. Comrie

(uitg. De Banier, 2016).

H

HOREN

Vervolgens wordt onder de letter H het geloof een 'horen' genoemd: 'Neigt uw oor en...hoort' (Jes. 55:3). Ik zal nu niet mijn best doen om de verschillende meningen van geleerde uitleggers aan u voor te houden, evenmin zeg ik veel over de personen die achtereenvolgens in dit hoofdstuk aan het woord komen. Alleen dit: Jezus Christus is hier, na Zijn verhoging aan de rechterhand van Zijn Vader, de sprekende Persoon, zoals de Vader dat is in het laatste gedeelte van de tekst. Het is mijn bedoeling om over het zaligmakend geloof als een 'horen' te spreken. Eerst doe ik in het algemeen, daarna zal ik proberen enkele vragen van het hart te beantwoorden.

Geestelijk horen

Wat het 'horen' betreft, zal iedereen inzien dat we dit niet zozeer als een letterlijk horen moeten opvatten. Dat wordt natuurlijk wel verondersteld, want het geloof is uit het gehoor, en het gehoor is door het Woord van God (zie Rom. 10:17). Maar het 'horen' dat hier bedoeld wordt, is geestelijk van aard. De ziel, die een geestelijk karakter heeft, kan en zal daardoor leven. Van dit geestelijk 'horen' kunnen een aantal dingen gezegd worden.

- a. Het geeft aan dat de gelovige Jezus Christus, deze lieve Zaligmaker, ziet als een Persoon Die spreekt zoals nooit een mens gesproken heeft. Hij is de grote Tolk uit de hemel, dé Uitlegger, Eén uit vele duizenden, in Wiens lippen genade is uitgestort. Hij heeft een tong der geleerden om met de moede een woord te

- rechter tijd te spreken. O, Jezus' lippen zijn in dit opzicht als leliën, druppende van vloeiende mirre (Hoogl. 5:13).
- b. Het geeft aan dat de gelovige zijn oor van alle andere stemmen afwendt. Zodra hij begint Jezus gehoor te geven, komt er van alles op af. De wereld leidt af, de satan dreigt en het zondige hart doet z'n best om tegen de woorden van Jezus in te gaan. Vele bezwaren worden ingebracht: dít zal voordeel geven, en dát nadeel...Maar dit 'horen' heeft als gevolg dat hij zich van al die bezwaren niets aantrekt. Hij zal alleen maar aandachtig letten op wat Jezus in Zijn Woord tegen zijn ziel zegt. Daarom zien we soms dat alles wat God eist, wordt samengevat in enkele woorden: 'Hooft alleen'.
- c. Het geeft ook aan dat de gelovige rustig en weloverwogen de tijd neemt om zonder enige belemmering aandachtig te luisteren naar wat Gods Zoon zegt. Dit vinden we bij David in Psalm 85:9: 'Ik zal horen wat God de HEERE spreken zal'.
- d. Het geeft aan dat de gelovige werkelijk in geestelijke zin wil bezig zijn met alles wat Jezus tot hem spreekt.
- Dat geldt als hij door dit spreken in het hart *geraakt* wordt, zodat er een warme liefde en een diepe eerbied ontstaat voor Hem Die spreekt en voor wat Hij spreekt. Daarover gaat hij vragen wat dit wil zeggen. Zie Hand. 2:12. God klaagt erover dat dit zo vaak ontbreekt; zie daarvoor Ps. 97:8 en Ps. 58.
 - Dat geldt ook als hij zich geheel en al aan het woord van Christus *onderwerpt*, zonder eerst zijn verdorven verstand te raadplegen en met vlees en bloed te rade te gaan. Dan gelooft hij op hoop tegen hoop, zoals Abraham deed (zie Rom. 4:18).

► wordt vervolgd

De oordelen Gods

G.R. van Leeuwen, Opheusden

In zijn preken roept Van Lodenstein de mensen met grote regelmaat op tot bekering. Het is van onmisbare waarde voor de eeuwigheid wanneer mensen verlost worden van de zonde door het allesreinigende bloed van de Heere Jezus.

Daarom roept Van Lodenstein de kerk-gangers met klem op om naar boven te zien, zoals de dichter van Psalm 121: 'Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp komen zal, om de Heere te zoeken terwijl Hij nabij is'. Van Lodenstein houdt ook boetepreken en die hebben een achtergrond. Allereerst ontstaan er spanningen tussen de kerk en de overheid. Dit leidt er uiteindelijk toe dat de predikanten Abraham van de Velde en Johannes Teellinck uit de stad verbannen worden. Teellinck krijgt niet eens gelegenheid zijn kind te begraven. Dit leidt tot grote onrust in de stad. Maar er speelt meer. Een rechtzinnige hoogleraar wordt ontslagen en vervangen door de magistraat.

Dreunen voor de kerk

De gevolgen zijn groot: de invloed van de gereformeerde kerk vermindert en het gezag van Voetius lijkt verdwenen. Dit is een gevoelige klap voor de Nadere Reformatie, die zij nooit meer echt te boven is gekomen. Er volgt in dit decennium nog een ander dieptepunt. Wordt de zojuist genoemde crisis vooral veroorzaakt door ontwikkelingen buiten de kerk,

de volgende ontstaat in het hart van de kerk. In 1669 sluit Anna Maria van Schurman, een bekende vrouw uit het gezelschapsleven van de Utrechtse predikanten, zich aan bij de radicaliseerde Jean de Labadie. Drie jaar later volgt een andere schokkende gebeurtenis.

Utrecht maakt in het rampjaar 1672 een bezetting door de Fransen mee. Die overheersing door de vijand duurt ruim een jaar. De mensen zien en merken de gevolgen. Na de bevrijding is het lijden voor Van Lodenstein nog niet voorbij. Hij wordt met de Fransen meegevoerd en leeft maandenlang in ballingschap in het Duitse plaatsje Rees. Hoe gaat hij met die tegenslag om? Hij moppert niet, hij is geduldig en lijdzaam en schrijft stichtelijke brieven vanuit zijn ballingoord 'Patmos'. Een sober leven is hij overigens gewend. Maar daarenboven weet hij dat er niets buiten de wil van God om gebeurt.

Zomerstorm

In augustus 1674 trekt een zware zomerstorm door ons land. De omgeving van Utrecht wordt het zwaarst geraakt. De torenspitsen van de

kerken in Bunnik, Jutphaas, IJsselstein, Houten en Vleuten waaien om. De gevolgen voor de stad Utrecht zijn nog groter. In een kwartier tijd verandert een deel van de stad in een grote puinhoop. Van de molens op de stadswallen blijven er nog maar twee overeind staan. De hoge spits van de St. Jacobskerk breekt af en de Mariakerk lijdt grote schade. Maar het meest opzienbarend is dat het middenschip van de Domkerk 'als een kaartenhuis' in elkaar stort.

Oorzaken

Voor Van Lodenstein is het geen vraag wat de oorzaak voor al deze ellende is: dat is de zonde. De Heere straft het volk met Zijn oordelen. Politieke en militaire overwegingen komen bij deze godsdienstige benaderingswijze in een daarbij passend licht te staan. Politiek is volledig ondergeschikt aan de Goddelijke bedoeling, namelijk het uitvoeren van het oordeel. In deze visie is de Franse koning Lodewijk XIV 'slechts' een instrument waarvan God gebruikmaakt om het volk te straffen. Overigens sluit Van Lodenstein niet de

ogen voor de Franse politiek die op gebiedsuitbreiding is gericht, maar dat beleid is slechts een 'oeroorzaak'. De hoofdoorzaak is dat God Zijn raad, en in dit geval, Zijn straffen uitvoert. Van Lodenstein stelt in meerdere preken de vraag of de mensen ervan geleerd hebben, sterker, of dit oordeel heeft geleid tot vernedering en bekering. In een daarvan spreekt hij over kastijdingen van God die zeer scherp zijn en als doel hebben om 'ons tot heiligheid te bewegen'. Wanneer er geen bekering plaatsvindt als reactie op de oordelen van God, dan zal Hij met nieuwe straffen komen. Het doet hem veel leed als hij opmerkt dat het volk volop blijft zondigen: 'Er werd niet één deugd geestelijker dan tevoren en ieder blijft even ongevoelig, tot bewijs van onze geesteloze toestand'. Hij constateert dat, evenals vóór de straf waarmee de Heere het volk bezocht, veel mensen wel letterkennis hebben, maar dat de geestelijke zelfonderzoek en de noodzakelijke zelfverloochening blijven bij velen achterwege.

Sacramenten

Juist aan die twee oefeningen hecht hij grote waarde. Voor een oprechte christen zijn die onmisbaar, zeker met het oog op deelname aan het Heilig Avondmaal. Dit alles brengt hem in grote gewetensnood. Uiteindelijk komt hij tot het besluit om dit sacrament niet meer te bedienen. Dat is een verregaande stap, maar die komt niet onverwacht. Al veel eerder waarschuwde Van Lodenstein tegen de ontstane Avondmaalspraktijk, waarbij men blijft hangen in uiterlijke tekenen van brood en wijn en waarbij de censuur niet meer wordt toegepast. Van Lodenstein gebruikt daarbij woorden als 'dood, blind en ongevoelig'. Het leiden van een fatsoenlijk en ingetogen leven is niet voldoende om dit sacrament te gebruiken. Er is meer nodig: 'O Christenen! Daar moet iets anders zijn, Jezus moet uw Koning zijn, gij moet door Jezus geregeerd en bewerkt worden, ja gij moet Jezus in uw hart hebben, met Jezus gemeenzaam zijn, met Jezus sterven en met Jezus leven'.

Overigens betekent dit niet dat in Utrecht het Avondmaal niet meer bediend wordt, want zijn ambtsbroeders nemen deze diensten van hem over. Van Lodensteins zorg betreft niet alleen het sacrament van het Heilig Avondmaal, ook de doopraktijk roept vragen op. Die vragen hebben vooral betrekking op de levenshouding en de godsdienstige kennis van de ouders die hun kind ten doop willen houden. De doopraktijk was ruim: ieder kind mag gedoopt worden, onafhankelijk van de vraag hoe de ouders leven of hoe hun relatie tot de kerk is. Van Lodenstein blijft de Doop echter wel bedienen. Hij stelt de Doop soms wel uit en geeft de ouders die weinig of geen kennis hebben van de christelijke leer eerst privéonderwijs. Bijbels onderwijs is van levensbelang! ♦

► Het middenschip van de Domkerk stort als een kaartenhuis in elkaar.

► wordt vervolgd

Naar de norm van Gods Woord

A.J. van Driel, notaris te Mijnsheerenland en 's-Gravendeel

In het vorige artikel hebben we gezien dat het geoorloofd, dat het Bijbels is om een testament op te maken. Ook hebben we toen gesteld dat het belangrijk is om hierin een zekere verantwoordelijkheid te zien.

Belangrijk is om de levensomstandigheden of levensperiode mee te laten wegen: die bepalen immers in belangrijke mate de inhoud van het testament. We willen nu wat dieper ingaan op de concretere inhoud van een op te maken testament (zonder volledig te kunnen zijn).

Vorop gesteld: ook de inhoud van een te maken testament staat onder het gezag van Gods Woord. Wat we daarmee bedoelen? Dat we er aan moeten denken dat alles wat we proberen te regelen in een testament, naar de norm van Gods Woord moet zijn. Het kan (en mag) toch niet zo zijn dat het testament een instrument wordt om verkeerde gedachten of zondige oogmerken vorm te geven. We moeten ons maar eerlijk afvragen wat ons wérkelijke oogmerk is. Hoe ligt het in de onderlinge verhoudingen ten opzichte van onze naaste? Hoe komt dat? Ligt er schuld bij onszelf? Aangrijpende, tere, maar ook eerlijke zaken en vragen.

Als we de vraag naar de inhoud verder bezien, kunnen we vervolgens aan meerdere dingen denken.

Voogdij

Een belangrijk punt is het achterlaten van minderjarige kinderen, dat zijn kinderen die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt (en dus wettelijk nog niet meerderjarig zijn). Als het ouderlijk gezag eindigt door het overlijden van beide ouders, zullen minderjarige kinderen onder voogdij gesteld moeten worden.

Als er bij leven door de ouders geen voogd(es) is benoemd, zal de rechter er aan te pas moeten komen om een voogd te benoemen over de minderjarige kinderen.

Daarom is het belangrijk dat ouders zelf voorzien in het benoemen van een voogd(es). Dat kan op twee manieren: door dit in een testament vast te leggen, of door dit in een daarvoor bestemd formulier in het gezagsregister te laten inschrijven. Maar, waar ligt nu eigenlijk het belang hiervan?

Het behoeft geen betoog dat voor ouders het zwaartepunt van de opvoeding ligt in het onderwijs van Gods Woord. Een opvoeding waarbij geprobeerd wordt om te staan in de lijn van Schrift en belijdenis. Denk hierbij aan het gegeven ja-woord bij de bediening van de Heilige Doop aan onze kinderen. Is dat eenvoudig? Nee, zeker niet. Maar het is wel een enorme verantwoordelijkheid. Daarom is het zo belangrijk dat deze Bijbelse opvoeding haar voortgang kan hebben als beide ouders komen weg te vallen. En dus is het van groot belang dat een persoon (rechtsgeldig) wordt aangewezen (als voogd of voogdes), die in

dezelfde lijn wil (proberen te) staan. Het gaat om onze kinderen, nietwaar? Ze hebben een gedoopt voorhoofd, maar ook een onsterfelijke ziel.

Erfgenamen

Een ander belangrijk punt, als het gaat om de concrete inhoud van een op te maken testament, is het benoemen van erfgenamen. Welke personen of welke instellingen worden benoemd tot erfgenaam/erfgenamen en voor welk gedeelte? Uiteraard maakt het dan verschil in welke levensomstandigheden we verkeren. Gaan we ongehuwd - en dus in die zin alleen - door het leven, of zijn we in

Een belangrijk punt is het achterlaten van minderjarige kinderen.

de avond van ons leven gekomen en mogen we (wel of geen) kinderen en kleinkinderen hebben? Ook kan hier gedacht worden aan de fiscale gevolgen: welke afdrachten aan erfbelasting (vroeger: successierechten) zullen de erfgenamen moeten doen. Het is goed om daarbij te weten dat de 'onder ons bekende goede doelen' algeheel(!) zijn vrijgesteld van erfbelasting. Over die verkrijgingen vanuit het testament behoeft dus geen erfbelasting te worden afgedragen. Om het nog concreter te maken, we kunnen hier bijvoorbeeld denken aan onze Theologische School, Zending (ZGG), Evangelisatie (EVGG), Bijzondere Noden (BN), Bijbelverspreiding, het Deputaatschap Israël, enzovoorts. ♦

► wordt vervolgd

In Gods Woord komen veel woorden voor in hun letterlijke betekenis, maar soms hebben die een figuurlijke betekenis. In dat geval is er sprake van beeldspraak. Zo'n woord wordt wel een metafoor genoemd. In deze rubriek een aantal voorbeelden daarvan.

Het Lam

Wijlen ds. J. Schipper

Elk kind weet wel wat een lammetje is: een lief, vertederend beestje. Een lam is kwetsbaar. Als we het vergelijken met andere dieren komt die kwetsbaarheid openbaar.

Een leeuw heeft scherpe klauwen, een koe heeft horens en een vogel heeft een snavel, maar wat heeft een lam om zich te verdedigen? Een lam is een gemakkelijke prooi voor een wolf. Als Gods Woord dan ook spreekt over een toekomstig vrederijk, worden de wolf en het lam in vrede bijeengebracht: 'En de wolf zal met het lam verkeren'.

Vrede

Zo'n vrede zal het geweest zijn in het paradijs vóór de val. Zal het zo ook zijn in het toekomstige vrederijk? In ieder geval zullen de mensen die door genade op de nieuwe aarde mogen leven, in vrede met God en de mensen in gemeenschap bij elkander zijn. Dat zal een vrede zijn die alle verstand te boven gaat: een zoete, zalige vrede! Maar zullen ook de genoemde dieren en nog vele andere dieren daar zijn? Absolute duidelijkheid is daarover niet. Maar als ze er zijn, zullen ze elkaar geen kwaad doen: 'De wolf en het lam zullen te zamen weiden' (Jes. 65:25). Overigens geven de kanttekenaren aan hier te doen te hebben met een symbolische betekenis. Zij spreken over de wrede, boze mensen die zullen worden als kleine kinderen. Ook Hellenbroek legt in zijn "Evangelische Jesaja" uit dat we hier onder 'het zinnebeeld van beesten' hebben te verstaan 'mensen, in aart en hoedanigheden, die beesten, die hier genoemd worden, gelyk'. Hellenbroek

is trouwens over dit zesde vers niet snel uitgesproken in zijn verklaring. In de derde druk van 1721 beslaat die verklaring 58 dikgedrukte pagina's. Over het algemeen gingen onze ouders wat hun verklaringen betreft niet kort door de bocht.

Het Lam van God

Naast de letterlijke betekenis van 'het lam' vinden we in de Bijbel ook het Lam als aanduiding voor Christus. Als een rechte dienaar des Woords en een ware vriend van de Bruidgom heeft Johannes met dit beeld op Hem gewezen: 'Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt' (Joh. 1:29). Steeds wordt er in Gods Woord door profeten en apostelen gesproken over het Lam. Petrus heeft het in zijn brieven over het dierbaar bloed van Christus als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam. Tot in Openbaring toe wordt er over het Lam gesproken. En dan wordt er dus gedacht niet aan een dier, maar aan een Mens: aan de Zoon des mensen! Het gaat hier om een Mens Die de naam draagt van Lam Gods. Waarom deze naam? Het ziet op Zijn noodzakelijk verzoenend lijden en sterven. Want alleen in dat bloed is nu schuiling te vinden tegen de eeuwige toorn Gods. Hij is die geheel enige Middelaar, Die Zichzelf Borg gesteld heeft in de stilte der eeuwigheid. ♦

► wordt vervolgd

‘Zijn trouw en goedheid prijzen’

Kerkenraad Goes

Op woensdag 28 augustus hoopt de Gereformeerde Gemeente van Goes het 150-jarig bestaan te gedenken.

Al langere tijd, zo ongeveer vanaf de Afscheiding, kwamen in en rond Goes ‘bedroefden om der bijeenkomst wil’ samen. Dit resulteerde in de institueering van de gemeente op 28 augustus 1874 door ds. N. Wedemeijer. Hij bevestigde de eerste kerkenraad uit Romeinen 8 vers 31b.

Was de gemeente in de eerste helft van het bestaan regelmatig enige tijd vacant, vanaf 1953 is de gemeente op enkele korte perioden na altijd gezegend geweest met een eigen herder en leraar.

De psalmberijming van Datheen, die tot 1967 in de erediensten werd gezongen, vermeldt in Psalm 22 vers 16: ‘Uit hen zal altijd iemand komen voort, om den nakomers te leren Uw woord’. Wat zijn deze woorden in Goes vaak wonderlijk bewaarheid geworden: in 1904 werd J. Fraanje onder het gehoor van ds. G.H. Kersten, die preekte over Zondag 4,

krachtadig tot God bekeerd en later als herder en leraar aan de gemeente verbonden. Ook voor de nu langst-dienende predikant van ons kerkverband, ds. C. Harinck (en zijn broer ds. F. Harinck), werd de verkonding van het Woord in onze gemeente gezegend. Verder zijn in Goes geboren en/of getogen ds. P. Honkoop jr., ds. A. Verschuure, ds. M.L. Dekker en ook kandidaat J.C. Kriekaart die komende maand hoopt te worden bevestigd als predikant te Hardinxveld-Giessendam.

Ledentallen

Het ledental van de gemeente ontwikkelde zich de eerste 75 jaar gestaag van enkele tientallen (doop) leden tot circa 500 (doop)leden rond 1950. Vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw groeide het ledenaantal aanzienlijk sneller. Deze groei maakte het noodzakelijk in 1953 uit te wijken naar een nieuw kerkgebouw

aan de Beatrixlaan. Vervolgens werd in 1979 de huidige Sionkerk in gebruik genomen. Rond de eeuwwisseling bedroeg het aantal (doop)leden bijna 1900. Daarna is een gestage teruggang waar te nemen naar het huidige aantal van circa 1300 (doop) leden. De teruggang werd voornamelijk veroorzaakt door demografische ontwikkelingen, verhuizende leden naar omliggende gemeenten en overgang van leden naar andere kerkelijke denominaties.

Gouden draad

In de rijke en veelzijdige geschiedenis van de gemeente zien we samenvattend twee zaken die als een gouden draad door de historie lopen: ten eerste dat, gegeven alle menselijke tekortkomingen, ook de historie van de gemeente Goes meerdere zwarte bladzijden kent. Om die reden wordt in ons geen enkele verdienste of waardigheid gevonden voor de vele zegeningen die de gemeente zoveel jaren ten deel zijn gevallen.

In de tweede plaats zien we de trouw en goedheid van de Heere, Die de prediking zo dikwijls heeft willen zegenen tot werking en versterking van het ware zaligmakende geloof. Met vele voorbeelden zou te illustreren zijn dat de Heere ook in Goes van jaar tot jaar Zijn Kerk vergadert, beschermt en onderhoudt. Daarom sluiten wij af met de wens dat bij het herdenken van het 150-jarig bestaan de persoonlijke doorleving van de eerste zaak mag eindigen in de begeerte te zingen van de tweede zaak met de woorden uit Psalm 69 vers 14:

*Gij hemel, aard’ en zee,
vermeldt Gods lof;
Laat al wat leeft Zijn trouw
en goedheid prijzen;
Want God zal aan Zijn
Sion hulp bewijzen,
En Juda’s steên herbouwen
uit het stof.
Daar zal Zijn volk weer
wonen naar Zijn raad,
God eeuwig hun Zijn
volle gunst betonen;
Daar zullen zij, Gods knechten
met hun zaad,
Zij die Zijn Naam beminnen,
erf’lijk wonen. ♦*

▶ Kerkenraad GG Goes juli 2024

Bevrijdings- theologie

C.S.L. Janse, Ugchelen

Aan het eind van de vorige eeuw was met name in Latijns-Amerika de zogenaamde bevrijdingstheologie gangbaar. Rooms-katholieke theologen beklemtoonden dat de kerk zich allereerst moest inzetten voor armen en verdrukten. Marxistisch georiënteerde bewegingen beschouwden zij daarbij als hun bondgenoten.

Inmiddels is dat enthousiasme grotendeels weggezakt. Revolutio-naire machthebbers zoals in Cuba en Venezuela ontpopten zich als brute dictators en bleken toch ook geen oplossing te bieden voor de grote maatschappelijke problemen. Over bevrijdingstheologie hoor je tegenwoordig veel minder dan vroeger. In gereformeerde kring heeft men die bevrijdingstheologie altijd afgewezen. In 1991 typeerde de toenmalige voorzitter van de Gereformeerde Bond, ds. C. van den Bergh, de bevrijdingstheologie als een theologie 'waarin alleen maar plaats is voor een Jezus Die bevrijdt van aardse verdrukking en slavernij en waarin geen plaats is voor de Verlosser, Die bevrijdt van de slavernij der zonde en verzoent met God'. Hij noemde dat zelfs een uiting van de antichrist.

Aansluiting

Opmerkelijk is dan ook dat recent een vrijgemaakte theoloog, Pieter Dirk Dekker, een boek publiceerde waarin hij aansluiting zocht bij deze bevrijdingstheologie. Hij presenteerde zijn boek "De hemel te rijk" als een nieuwe kijk op de uitverkiezing. Die zou vooral maatschappelijk bepaald zijn. God heeft speciaal de armen en verdrukten uitverkoren om hen recht te doen. De laatste decennia is de vrijgemaakte wereld onmiskenbaar op drift geraakt. Beschouwden de vrijge-

maakten zich vroeger bij uitstek als gereformeerd en hechtten ze zeer aan de gereformeerde belijdenis, dat is nu duidelijk voorbij. In veel opzichten gaan ze dezelfde kant uit als de vroegere Gereformeerde Kerken die inmiddels opgegaan zijn in de Protestantse Kerk in Nederland. Dat zie je ook bij dit belangrijke thema. Dekker was recent nauw betrokken bij de hereniging van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Nederlands Gereformeerde Kerken. Zijn vrouw is predikant in het nieuwe kerkverband. Ook is hij actief in de ChristenUnie. Die partij draagt ook steeds meer een modern-christelijk karakter.

Consequenties

Het zal duidelijk zijn dat een andere verkiezingsleer ingrijpende consequenties heeft voor het christelijk geloof. Waar gaat het om in de Bijbel? Dat verloren zondaren met God verzoend moeten worden. Van hun kant is dat geheel onmogelijk. God heeft echter mensen die niet beter of waardiger zijn dan anderen, maar met anderen in de algemene ellende liggen, naar het vrije welbehagen van Zijn wil, louter uit genade in Christus tot de zaligheid uitverkoren (Dordtse Leerregels, hoofdstuk I, par. 7). De hoofdlijn van de Bijbel is niet dat er een betere verdeling moet komen van aardse rijkdommen opdat op die manier het Koninkrijk Gods gerealiseerd wordt. Dat de kerk zich aller-

eerst daarvoor in moet zetten. Dat is in feite een andere godsdienst dan het christelijk geloof. Maar als we die bevrijdingstheologie fundamenteel afwijzen, betekent dat nog niet dat de omgang met geld en macht voor christenen een neutrale zaak is. Het geloof betreft immers ook de ethiek. Naast de eerste tafel van de wet is er de tweede tafel. Zo worden we in de Bijbel gewaarschuwd dat 'de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad' (1 Tim. 6:10). Een goede overheid (een goede koning) is een helper en verlosser van armen, ellendigen en nooddruffigen (Ps. 72). Dat hoort wezenlijk bij haar taak.

Armen van geest

In het Oude Testament is rijkdom en maatschappelijke voorspoed vaak een teken van Gods gunst. In de nieuwtestamentische bedeling kun je dat niet meer zo zeggen. Maar armoede maakt een mens niet aangenaam bij God. Ook arme mensen kunnen voor God niet bestaan. Als de armen worden zalig gesproken (Luk. 6:20), zijn dat wel de armen van geest (Matth. 5:3). Dat zijn, volgens de kanttekeningen, 'nederigen en gebrokenen van hart, die hun nietigheid verstaande, een klein gevoel van zichzelf hebben, steunende alleen op de genade Gods in Christus Jezus'. Om elke gedachte weg te nemen dat God mensen verkiest vanwege iets dat in hen is, lezen we in de Bijbel dat het niet vele wijzen en niet vele machtigen zijn die God heeft uitverkoren, maar veeleer het onedele en verachte van deze wereld, 'opdat geen vlees zou roemen voor Hem' (1 Kor. 1:26-29).

Ook al moet gevreesd worden dat er in onze kring vaak te weinig aandacht is voor de gevaren van geld en goed, dan nog moeten we afstand houden van de bevrijdingstheologie of van tendensen in die richting. Want dan dwalen we ver af van hetgeen ons in de Bijbel geleerd wordt. ♦

Dit is de laatste aflevering van de rubriek Commentaar. We bedanken de vier trouwe schrijvers van deze rubriek: ds. G. Clements, C.S.L. Janse, P. Schalk en ds. W. Sifhout.

Voor stoelen en banken

A. Bel, Vlaardingen

Een lege kerk, dat zien we helaas ook in onze tijd. Een stadsgemeente had en heeft daar vaak mee te maken. Maar het is ook wel voorgekomen dat men wegbleef vanwege de weinig bezielende prediking. ‘De kerk leegpreken’ heet dat.

Wat zijn er veel kerken geweest waar stenen voor brood gegeven werd, waar de mensen die met het verlangen om onderwijs en voedsel voor het hart te ontvangen naar de kerk waren gegaan bitter teleurgesteld naar huis terugkeerden. Wat zijn er door een vrijzinnige prediking veel mensen de kerk uitgejaagd. In 1930 werd ds. J. Overduin (de dominee van “Hel en hemel van Dachau”) predikant van de Gereformeerde Kerk in Sleen. De grote meerderheid van de bevolking van het Drentse dorp was lid van de Hervormde Gemeente, maar de links-vrijzinnige predikant preekte daar voornamelijk voor stoelen en banken. Gewoonlijk zaten er op zondagmorgen dertien tot eenentwintig mensen in de kerk. Op oudejaarsavond was er wat meer belangstelling, maar met de Kerst weer wat minder. Een dominee had namelijk eens op het Kerstfeest over Roodkapje verteld. Dat vond men toch wel ál te gortig.

Een gloedvolle prediker

In 1891 was het met het aantal kerkgangers in Hervormd Crooswijk droevig gesteld. De predikant die gemeente in deze Rotterdamse volkswijk diende was ds. F.J.P. Moquette. Hij was niet opgewassen tegen het

werk in de gemeente, en zijn stem was ook te zwak voor zo’n groot kerkgebouw. Hij boekte laagterecords die in Crooswijk nooit meer geslagen zijn: tien mensen in één ochtendbeurt. Maar waarom was er dan een beroep op hem uitgebracht? Ds. Moquette was een kenner van het kerkrecht, en zo iemand kwam kort na de Doleantie goed van pas. Maar een andere reden (zo luidt de overlevering) is dat er sprake was van een misverstand. Een hoorcommissie was naar Sneek gereisd om daar ds. Moquette te gaan horen. De mannen kwamen zeer voldaan terug in Rotterdam: ze hadden een gloedvolle prediker beluisterd, een man met talenten. Er werd onmiddellijk een beroep uitgebracht en er volgde een kennis-makingsbezoek. Maar toen wreven de leden van de hoorcommissie, die hier ook bij aanwezig waren, hun ogen uit: dit was ds. Moquette niet! Het bleek dat hij die bewuste zondag ziek was geweest, en een van de ringpredikanten had toen voor hem waargenomen. Pogingen om het beroep ongedaan te maken lukten niet. ‘Nee’, zei ds. Moquette, ‘ik ben wettig beroepen’. En hij nam het beroep aan. Het kwam ook wel voor dat tijdens de intrededienst en de afscheidsdienst

de kerk goed gevuld was, maar verder? Dr. A. van Veldhuizen schreef eens: ‘Met de predikant gaat het als met de zon. De mensen houden van aandoeningen. Zij zien zo gaarne de zon opgaan of ondergaan, daarvan zingen dan ook de dichters. Maar als de zon hoog aan de hemel staat, ziet men er niet naar om, dan met ontevreden blik. Zij schijnt niet genoeg of zij schijnt te fel, en men hoort de meest tegenstrijdige klachten. Bij een intrede en bij een afscheid is de kerk vol, de belangstelling groot en de liefde teder van weerskanten’.

Dichter bij huis

Maar laten we - in kerkelijk opzicht - wat dichter bij huis blijven. Ds. W.C. Huijser werd in 1869 predikant van onze gemeente in Dirksland. Het viel in de eerste tijd niet mee voor hem en de gemeente was klein, en niet alle leden bezochten trouw de kerkdiensten. Eens waren er maar zeven mensen in de kerk. ‘Zeven is een vol getal’, zei ds. Huijser, ‘we zullen toch maar preken’. Een andere keer waren er maar elf mensen aanwezig. Toen heeft hij gepreekt over Johannes 6:67b: ‘Wilt gijlieden ook niet weggaan?’ Het is gelukkig later anders geworden.

Onze gemeente in Leiden was tijdens de ambtsbediening van ds. P. Los een bloeiende gemeente. Hij heeft de gemeente gediend van 1869 tot zijn overlijden in 1888. Maar toen een van zijn opvolgers afscheid nam, waren er nog maar ongeveer tweehonderd leden. ‘Als je één plaats wilde huren, kreeg je er drie banken bij cadeau’, zei ds. G. van Reenen, die deze predikant in 1904 opvolgde. Meteen werd het toen anders: in één jaar tijd groeide de gemeente met 130 personen, en toen ds. Van Reenen na acht jaar afscheid nam, waren er ongeveer zeshonderd leden en doopleden.

Een zekere Vincent Loosjes heeft in 1908 eens een boek geschreven met de titel “Bitter en zoet”. Hierin schreef hij onder meer: ‘Een lege kerk is treurig, een leeg gehoor treuriger, een lege prediker het allertreurigst’. ♦

N.a.v. "De waarde van het verbond, de voorrede op Ethans onderwijs over de 89ste Psalm"

J.J. Brahé; hertaald door C. Bregman, ingeleid door ds. J.M.D. de Heer

uitg. De Banier, 113 blz., € 13,95.

Tijdens de samenkomst ter gelegenheid van het zestigjarig ambtsjubileum van ds. C. Harinck in Kapelle-Biezelinghe, op 28 september 2022, blikte hij terug op zijn leven. Onze broeder vertelde hoe de Heere hem als onkerkelijke jongeman had onderwezen, niet alleen onder de prediking van ds. A.F. Honkoop, maar ook door veel te lezen in de oudvaders. Met nadruk verwees hij naar een geschrift dat in zijn jonge jaren veel voor hem betekend had: "Ethans onderwijzing in de 89ste Psalm" van J.J. Brahé. Hij sprak toen de wens uit dat elke dienaar des Woords dit geschrift zou lezen. In De Saambinder hebben we vervolgens als redactie aan dit geschrift in enkele artikelen aandacht besteed, geheel in lijn met de werkwijze van vroegere redactieleden als ds. G.H. Kersten, ds. A. Vergunst en ds. A. Moerkerken. We zijn dus hartelijk verblijd met de verschijning van het hertaalde Voorwoord van deze uitgave. Nu ligt er een heel goed toegankelijk geschrift uit 1765 binnen ieders handbereik. Zeker voor ambtsdragers is dit van belang, want in dit boek komen wezenlijke theologische noties aan de orde. Het was ook een te waarderen gebaar van de uitgever om de studenten van onze Theologische School allen een exemplaar te schenken. Het moge onder Gods zegen doorwerken in hun vorming. Dan gaat de wens van ds. Harinck spoedig in vervulling, in ieder geval wat de inleiding betreft, waarnaar hij toen uitdrukkelijk verwees.

De opbouw van deze uitgave is als volgt: eerst is er een uitvoerige inleiding van ds. J.M.D. de Heer (bladzijde 11-32). Daarna volgt de kern, de eigenlijke Voorrede van Brahé (bladzijde 33-109). Als afsluiting is er een verantwoording van de ervaren neerlandicus C. Bregman (bladzijde 111-113). Daarin wordt duidelijk hoe zorgvuldig hij bij zijn hertaling te werk is gegaan.

In deze hertaling zijn kopjes aangebracht, die de grote lijn van het betoog aangeven. De toegevoegde 388(!) voetnoten zijn

zeer waardevol. De hoop van de hertaler willen we graag onderstrepen, dat er nu een goed leesbare tekst aangereikt wordt van een verhandeling die ook in onze tijd de nodige aandacht verdient.

Aangezien deze Voorrede van Brahé geen stichtelijk betoog is in de eigenlijke zin van het woord, maar eerder een dogmatische verhandeling, had Bregman tijdens het hertaalproces de hulp nodig van een theoloog die goed bekend is met het gereformeerd-scholastieke denken. Samen met ds. De Heer kwam hij tot de passende titel "De waarde van het verbond". Die geeft in alle eenvoud de bedoeling van deze uitgave weer.

"De waarde van het verbond" is een uitvoerige inleiding op het genadeverbond. Ons denken over het genadeverbond is van cruciaal belang. Daarvoor heeft ds. G.H. Kersten een profetisch oog gehad. De onderscheiding tussen het wezen en de bediening van het genadeverbond blijkt zo noodzakelijk. Dan blijft het Bijbelse evenwicht tussen verkiezing en verantwoordelijkheid bestaan, en dat zal blijken in een evenwichtige prediking van wet en Evangelie. In die prediking wordt niets afgedaan aan de welmenendheid van de Evangelieverkondiging.

Over 'verbond en verkiezing' is helaas al veel strijd gevoerd, vaak met veel kille beschouwing en redeneringen. Daardoor dreigt de spontaniteit in het gedrang te komen, en dat mag beslist niet. Daarom moeten we niet met kerkpolitieke intenties, maar met onbevangen interesse dit soort geschriften lezen en herlezen, geheel in de lijn van ds. Kersten en ds. A. Vergunst.

Brahé had nadrukkelijk de troost van bekommerde zielen op het oog bij het schrijven. Luister maar: 'Zo worden arme zondaars, zonder eigen gerechtigheid om voor God te bestaan, zonder vermogens om daarmee te werken en zonder vrijmoeidigheid om daarmee voor God te verschijnen, regelrecht op Christus geweest. Zo zoeken en vinden zij in Hem alléén de vervulling van wat geëist wordt door het geloof'.

Over het verbond moeten we niet twisten, maar ootmoedig de doorleving vragen van Gods wondere genade, dat Hij *verbondsgewijs* met mensen te doen wil hebben.

ds. G.J. van Aalst, Nieuw-Beijerland

Kerknieuws

VERSLAG BEGRAFENIS DS. J. SCHIPPER

Woensdag 14 augustus vond in Dirksland de begrafenis plaats van ds. J. Schipper. In de kerk van Dirksland werd de rouwdienst gehouden. Na het zingen van Psalm 103:8 en 9 las ds. J. Beens Micha 2:6-13 en ging hij voor in gebed. Hij leidde de rouwdienst als predikant van Scherpenzeel, de gemeente waartoe ds. Schipper de laatste zes jaar behoorde. Ds. Beens verwoordde gevoelens van meeleven voor kinderen en kleinkinderen. Ook memoreerde hij de grote plaats die ds. Schipper innam in de gemeenten die hij mocht dienen: 's-Gravenpolder, Dirksland en Leerdam. In Scherpenzeel catechiseerde hij en bediende hij regelmatig het Woord. Ds. Beens noemde de broederlijke steun die hij mocht ervaren. Ds. Schipper was nog bezig geweest met een nieuwe preek. Van deze schets koos ds. Beens de tekst en de punten als uitgangspunt voor de rouwdienst. De tekst was Micha 2

vers 13: 'De Doorbreker zal voor hun aangezicht optrekken; zij zullen doorbreken en door de poort gaan, en door dezelve uittrekken; en hun Koning zal voor hun aangezicht heen gaan, en de HEERE in hun spits'. Het thema voor de preek was 'De Doorbreker', de drie gedachten waren: 1) Trekt op voor hun aangezicht; 2) Bevrijdt hen door de poort; 3) Gaat hen voor in hun spits. Hoe wordt een volk in gevangenschap bevrijd? Alleen door deze Doorbreker. Het is in de weg van verzoening door voldoening, want er moet voldaan worden aan Gods heilig recht. Moet u ook bevrijd worden? De Kerk verkeert altijd in de onmogelijkheid aan eigen kant. Maar Christus heeft ze niet alleen gekocht, Hij zal ze ook tot Zich nemen. Daarom gaat hun Koning voor hun aangezicht heen. De rouwdienst werd besloten met dankgebed en het zingen van Psalm 69:14. Vervolgens werd de

droeve gang naar de begraafplaats gemaakt. Het lichaam van deze geliefde vader, opa, verder familielid en medebroeder werd in het graf gelegd 'tot de dag der wederopstanding'. Bij het open graf sprak ds. H.A. van Zetten, huisvriend van ds. Schipper. Hij sprak woorden van troost voor de kinderen. Hij verklaarde hun verdriet omdat ze met zulke sterke liefdebanden aan hun vader (en moeder) verbonden waren. Maar hij wees ook op een andere liefde: de liefde van Gods eeuwig welbehagen. Daar mag ds. Schipper naar de ziel nu volkomen in delen. Zoon Gert-Jan sprak een dankwoord. 'Wat onze ouders ons hebben nagelaten was: 'Want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin''. Terug in de kerk besloot ouderling Kooij deze indrukwekkende plechtigheid met het lezen van Johannes 14:1-14 en dankgebed.

Redactie De Saambinder

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

te Sioux Falls (South Dakota, VS), ds. G.J. Baan te Rotterdam-Zuidwijk.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 80: het nieuwe IBAN-nummer van kandidaat R.T. Michielse is: NL72 RABO 0304 0233 37.

Blz. 185: Het nieuwe adres van de fam. ds. J.C. Kriekaart is met ingang van 26 augustus: Brooshoofdstraat 32, 3371 HS Hardinxveld-Giessendam; tel. 0184-611060.

Blz. 380: Vooruitlopend op zijn pensionering in maart 2025 zijn evangelist C. van Drunen en zijn vrouw verhuisd naar Valtherblokken 29c, 7876 TC

Valthermond; hun telefoonnummer is nu 06-22198035.

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Berichten

LOTGENOTENCONTACT AUTISME

Helpende Handen biedt onder de noemer 'lotgenotencontact' de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen met mensen in vergelijkbare situaties. In verschillende regio's komen vrouwen bij elkaar die getrouwd zijn met een man met (een vermoeden

van) een autisme-spectrumstoornis. Meer informatie hierover op helpendehanden.nl/huiskamer-groepen In sommige plaatsen zien vrouwen uit naar nieuwe deelnemers om de groep uit te breiden. Als u interesse heeft of meer informatie wilt, kunt u contact opnemen met de betrokken vrijwilliger van

Helpende Handen. Dit kan per mail via partners-autisme@helpendehanden.nl Vermeld de regio waarvoor u interesse heeft. U kunt ook telefonisch contact opnemen met:

- mevr. L. Hout-Kraak (regio Hoeksche Waard en regio Walcheren): 0186 -693132
- mevr. I. Roggeveen-Rijsdam

- (regio Lisse en regio Zuid-Beveland): 06-13214857
- mevr. E.P. Snoek-Mekelenkamp (regio Apeldoorn): 033-253 7547 (niet op dinsdag en woensdag)
- mevr. R.J. Tijssen-van Zetten (regio Geldermalsen): 0488-440 021.

Op verschillende plaatsen in Nederland zijn ook gespreksgroepen voor volwassenen vanaf 25 jaar met autisme en een (boven)gemiddelde intelligentie. In de regio Utrecht maakt de gespreksgroep voor getrouwde mannen met autisme bij voldoende aanmeldingen een nieuwe start in het najaar. Bent u of kent u een getrouwde man met

autisme en een (boven)gemiddelde intelligentie, die behoefte heeft aan contact met mensen in een vergelijkbare situatie? Dan komen we graag met u in contact. Meer informatie op helpendehanden.nl/gespreksgroepen of neem contact op met Inge van Hell via w.vanhell@helpendehanden.nl of tel. 06-57147800.

CATECHESE VOOR STUDENTEN

GEMEENTE	CONTACTPERSOON/-GEGEVENS	CATECHISATIEAVOND	AANVANGSTIJD
Amsterdam-Noord	Ouderling J.H.C. Kooijman, 06-55721334 jhckooijman@gmail.com	Maandagavond	19.30 uur
Delft	J.A. Roukens, 06-10104656 scriba@gergemdelft.nl	Maandagavond (evt. ook belijdeniscatechisatie)	19.45 uur
Ede	F. Roseboom, 06-20799767 f.roseboom@petrakerkede.nl	Maandagavond	20.45 uur
Gouda	J.J. Grandia jj.grandia@gergemgouda.nl	Maandagavond	19.00 en 20.00 uur
Leiderdorp	B.J.T. van de Worp, 071-7501517 scriba@ggleiderdorp.nl	Regulier: maandagavond Belijdenis: n.t.b.	20.00 uur
Rotterdam-Zuidwijk	Ouderling J. Noordzij jnoordzij64@gmail.com Ds. G.J. Baan gjbaan@outlook.com	Dinsdagavond Dinsdagavond (belijdeniscatechisatie)	20.00 uur 20.00 uur
Utrecht	Ds. W. Harinck wharinck@solcon.nl	Maandagavond	20.15 uur
Vlissingen	M.D. Verhage M.D.Verhage@marnixkerk.nl C.P. Polderman c.p.polderman@marnixkerk.nl	Zondag Zondag (belijdeniscatechisatie)	19.15 uur 19.15 uur
Wageningen	Ouderling J.H.T. Stolk Ouderling B. Paanstra	Maandag Zondag	20.00 uur Na morgendienst

Kerkdiensten

ZONDAG 25 AUGUSTUS 2024

Aagtekerke 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 14.30 uur ds. E. Bakker; **Aalst** 9.30 en 14.30 uur ds. J.W. Verweij; **Alblasserdam** 9.30 en 15.00 uur stud. J. Kroon; **Alphen aan den Rijn** 14.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 15.30 uur ds. H. Brons; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn;

Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Berkenwoude** 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Bodegraven** 19.00 uur ds. W. Visscher; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 15.30 uur ds. G. Pater; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 en 16.00 uur stud. D. de Jong; **Den Haag-Scheveningen** 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Den Helder** 10.00 en

15.00 uur ds. J.B. Huisman; **Deventer** 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Dinteloord** 10.00 uur ds. J. de Kok en 14.30 uur ds. M. Blok; **Doetinchem** 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur (H.D.) ds. W.A. Zondag; **Eindhoven** 15.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Enter** 9.30 uur ds. S.W. Janse; **Ermelo** 18.30 uur ds. A. Schot; **Genemuiden** 9.30 en 15.30

uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch en 14.30 uur ds. K. Boeder; **Gorinchem** 19.00 uur ds. B. Labee; **Gouda** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur (afscheidsdienst) ds. G. Clements; **Goudswaard** 10.00 en 18.00 uur stud. K.L. Blok; **'s-Gravenpolder** 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **'s-Gravenzande** 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur ds. B.J. van Boven; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 en 16.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Herkingen** 14.30 uur stud. K.L. Blok; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 15.00 uur ds. A.E. Brijder; **Hoofddorp** 9.30 en 16.00 uur kand. J. Janse; **Hoogeveen** 15.30 uur ds. D. de Wit; **Houten** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.15 uur ds. W.A. Zondag; **Kampen** (locatie: Bovenkerk, Kampen) 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; **Kapelle-Biezeling** 10.00 en 15.30 uur (afscheidsdienst) ds. J. IJsselstein; **Katwijk aan Zee** 18.00 uur ds. P.D. den Haan; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur kand. R.T. Michielse; **Klaaswaal** 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Kootwijkerbroek** 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 18.30 uur ds. M. Boersma; **Krabbendijke** 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 18.30 uur ds. J.B. Huisman; **Lisse** 10.00 en 15.30 uur ds. P.D. den Haan; **Meeuwen** 15.00 uur ds. M. Karens; **Meliskerke** 9.30 en 19.00 uur ds. A.E. Brijder; **Middelburg-Centrum** 9.30 uur ds. K. Boeder en 14.00 uur ds. P.C. Vlot; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Moerkapelle** 9.30 uur (H.D.) ds. H. Brons; **Naaldwijk** 18.30 uur ds. M.H. Schot; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** 14.00 uur ds. M. Boersma; **Nieuwe-Tonge** 15.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Nieuwer Ter Aa** 15.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nieuwerkerk** 9.30 uur ds. M. Boersma en 15.00 uur stud. W. de Jong; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 16.00 uur ds. K. Boeder; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; **Ooltgensplaat** 9.30 uur ds. G.J. van Aalst en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Oosterend (Texel)** 10.00 en 16.00 uur ds. C. van Ruitenburg; **Oosterland** 10.00 en 18.30 uur stud. W. de Jong;

Oostkapelle 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Oostvoorne** 14.00 uur ds. J.M. Evers; **Ouddorp** 19.00 uur ds. M. Joosse; **Oude-Tonge** 14.30 uur ds. H.A. van Zetten; **Oudemirdum** 9.30 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; **Poortugaal** 9.30 en 16.00 uur ds. B.J. van Boven; **Puttershoek** 14.30 uur (H.D.) ds. G.J. Baan; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 9.30 (H.D.) en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 15.00 uur (H.D.) ds. G.W.S. Mulder; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rilland-Bath** 14.30 uur ds. J. de Kok en 18.30 uur ds. S. Maljaars; **Rotterdam-Alexanderpolder** 14.30 uur ds. W.A. Zondag; **Rotterdam-Centrum** 19.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sliedrecht** 9.30 uur (H.D.) ds. P. Mulder en 18.00 uur stud. J. Kroon; **Soest** 9.30 uur ds. H. van der Heiden en 15.00 uur ds. J. Beens; **Spijkenisse** 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Sprang-Capelle** 9.30 en 18.00 uur stud. H.R. Keurhorst; **Terneuzen** 15.30 uur ds. H.J. Agteresch; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. W. Silfhout; **Tholen** 10.00 uur ds. J.J. Tanis; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur kand. J.C. Kriekaart; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Vlissingen** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuij; **Wardenburg** 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; **Wageningen** 9.30 uur kand. R.T. Michielse en 18.30 uur ds. P. van Ruitenburg; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Hogchem; **Wierden-Aadorp** 9.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Wolphaartsdijk** 18.00 uur ds. K. Boeder; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Zwijndrecht** 9.30 en 16.00 uur ds. M.H. Schot; **Zwolle** 19.00 uur ds. A. Verschuure.

DINSDAG 27 AUGUSTUS 2024

Aalburg 19.30 uur ds. W.J. Karels; **Borssele** 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Dinteloord** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Ermelo** 14.30 uur (huw.bev.) ds. J.B.

Huisman en 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Melissant** 19.30 uur ds. A. Schot; **Nijkerk** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Opperdoes** 19.30 uur ds. A.A. Brugge; **Poortvliet** 19.30 uur ds. G. Pater; **Rotterdam-Centrum** 19.45 uur ds. W. Mouw; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. G. van Manen.

WOENSDAG 28 AUGUSTUS 2024

Aalst 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Arnhem** 14.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; **Barneveld-Centrum** 19.30 uur (H.D.) ds. E.J. Boudewijn; **Benthuizen** (locatie: GG Boskoop) 15.00 uur (bevestigingsdienst) ds. P.J. de Raaf en 19.00 uur (intrededienst) ds. G. Clements; **Berkenwoude** 19.30 uur ds. S. Maljaars; **Delft** 15.00 uur (huw.bev.) ds. J.B. Zippro; **Ede** 14.00 uur (huw.bev.) ds. J.B. Huisman; **Elspeet** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Goudswaard** 19.30 uur ds. A.J. de Waard; **Hardinxveld-Giessendam** 14.30 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; **Hoogeveen** 19.30 uur ds. A.T. Huijser; **Kesteren** 19.30 uur (H.D.) ds. G. Pater; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Meeuwen** 19.30 uur ds. W. Visscher; **Nisse** 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Oosterend (Texel)** 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; **Ouddorp** 19.30 uur ds. G. Beens; **Oudemirdum** 19.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rotterdam-IJsselmonde** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Wageningen** 19.30 uur ds. H.J. Agteresch; **Zeist** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk.

DONDERDAG 29 AUGUSTUS 2024

Drachten 19.30 uur ds. A. Schot; **Genemuiden** 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Kootwijkerbroek** 13.30 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; **Leiderdorp** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Naaldwijk** 19.45 uur ds. K. Boeder; **Nieuwer Ter Aa** 19.30 uur ds. C. Hogchem; **Rhenen** 19.30 uur (Evangelisatiedienst) ds. G. Pater; **Rijssen-Zuid** 14.00 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Soest** 19.30 uur ds. A. Schreuder.

VRIJDAG 30 AUGUSTUS 2024

Barneveld-Zuid 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; **Meliskerke** 14.00 uur (huw.bev.) ds. A.E. Brijder; **Yerseke** 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 25 AUGUSTUS 2024

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en

16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00

uur; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 uur ds. S. Maljaars en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M.

Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Fietstocht Beekbergen
D.V. zaterdag 24 augustus kunt u 30 tot 60 km fietsen over de Veluwe! T.b.v. evangelisatiepost in Emmen. Start tussen 09.30 en 11.30 uur.
 Meer informatie:
www.gergembeekbergen.nl/fietsdag of bel 0628610147. Van harte welkom!

Gezocht:
ELEKTROMONTEUR INDUSTRIE
 schoon divers werk, eigen bus
vmbautomation.com/vacatures

Genieten van Hollandse gastvrijheid in een Duitse sfeer

Ons hotel beschikt over hotelkamers voor 2 personen tot volledige ingerichte appartementen tot 7 personen. Kom naar het mooiste plekje in het Sauerland.

*** LANDHAUS FORRA
 Tel.: +49 2975228

Heeft u iets te vieren?
 informeer naar de mogelijkheden

www.landhausforra.com

Omega-3 Plus (NeoLife):
 verbetert de concentratie en het geheugen - voor soepele gewrichten, bij gevoelige spieren - goed voor bloeddruk en bloedsomloop - voor een verantwoord cholesterolgehalte.
 Aug-aanbieding | Kommie 0634826766
www.naturalhealthproducts.nl

HEEREN VAN OPHEUSDEN

AMBTSKLEDING
MAATKOSTUUMS
TROUWKOSTUUMS
GELEGENHEIDSKLEDING

AFSPRAAK MAKEN?
 We bieden de mogelijkheid voor een afspraak in de avonden of voor bezoek bij u aan huis.

HEERENVANOPHEUSDEN.NL | 0488 42 96 90 | INFO@HEERENVANOPHEUSDEN.NL
 BURGEMEESTER LODDERSTRAAT 38 | 4043 KM | OPHEUSDEN

begrafenisverzorging Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09
 ✉ info@tdenh.nl
 🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

de Verrassing
 samen vakantie vieren

Wanneer zien we u op Texel?

Bel of app met ons:
(0222) 31 89 06 www.deverrassing.nl

PROFIJT ISOLATIE

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

Vloerisolatie
 Spouwisolatie
 Dakisolatie
 Gevelisolatie

Energijstraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Als achterom kijken pijn doet en vooruit kijken zorgen geeft...
 Christelijke hulpverlening bij:

- Somberheid
- Verdriet
- Vragen en twijfels
- Opvoeding
- Zorgen in de relatie

Je hoeft het niet alleen te doen

www.coachpraktijk-EigenWijs.nl
 06-15604697
 Westmaas - Elspeet

ZALTBOMMEL (Sint-Maartenskerk)
Zaterdag 7 september 19.00 uur
Psalmzangavond met Bovenstem
 Leiding: Ds. D. Heemskerck
 Organist: Arthur de Jong
 Collecte: Stichting Adullam
 Toegang Vrij

Word ook de baas over jouw stress & onrust
 Mèt garantie op resultaat!

Heb jij genoeg van onrust, stress, spanning, gejaagdheid, angst, paniek, somberheid enzovoorts?
 &
 Ben jij op zoek naar ontspanning, rust in je hoofd en weer lekker in je vel zitten?

..laten we de oorzaak aanpakken in plaats van de symptomen!

Albert van der Buijs
 www.ab-coaching.net
 0625081102

Ervaar jij bovenstaande klachten?
 Doe gratis mee met mijn online workshop:
 'Luister! Je lichaam wil je zoveel vertellen'
 DV 12 september om 13.30 uur
 Meld je snel aan via de website of scan voor meer informatie en aanmelden!

Begrafenisondernehmung

Treur

tel. 030 692 42 58
 06 573 156 89

info@begrafenisondernehmungtreur.nl

begrafenisondernehmungtreur.nl

 Praktijk den Uijl

- ◉ HULPVERLENING
- ◉ COACHING
- ◉ TRAINING
- ◉ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
 T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
 | www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

Ook **boekpresentatie op 14 sept.**
 15.00 - 16.30 uur van bijzonder mooi
 jeugdboek over ds. B. Smijtegelt bij
 bkh Ritmeester bijwonen?
 Zie: www.ramshoorn.nl

Begrafenisondernehmung
de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
 van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begrafenisondernehmungdejongh.nl
www.begrafenisondernehmungdejongh.nl

KROON
 TEGELS & PVC

Specialist in vloertegels, wandtegels en PVC vloeren

Energieweg 8c | 4231 DJ Meerkerk | 0183 - 35 42 25 | info@kroontegels.nl | kroontegels.nl

Voor ons kantoor in Woerden zijn wij op zoek naar een

Theoloog en toeruster zending

WANT ALLE VOLKEN ZULLEN KOMEN, EN VOOR U AANBIDDEN
 Openbaring 15:4m

Kijk voor meer informatie op www.zgg.nl/vacaturebureau.
 We zien uit naar je sollicitatie.

 Bureau Mark.

Luisteren, met oog voor elkaar.

Psychosociaal therapeut
mark@bureau-mark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
bureau-mark.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER
 Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
 M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

Terlouw Parket Ede, voor het leveren, leggen en renoveren van **houten vloeren**.
Bel Kees Terlouw op 06-24241402 of mail naar info@terlouwparket.nl

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
0344 - 667042 of info@rpnederland.nl

www.rpnederland.nl

ACHTERBERG (RHENEN)
D.V. zat. 7 sept. mooie fiets-/autotocht
t.b.v. kerkbouw OGGiN. Startpunt:
Cuneraweg 86, Rhenen
Graag aanmelden. Info/aanmelden:
www.klompentocht.nl/0622540645

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

In Nunspeet te huur voor komend schooljaar: een ruime **studio voor een student**, met alle voorzieningen, eigen ingang. Info: 0614234578

Stolk Orgels

- huiskamerorgels
- kerk- en zaalorgels
- maatwerk
- verhuur
- reparatie
- onderhoud

Nieuwerkerk a/d IJssel • Vrijheidslaan 55
Krabbendijke • Oostpolderweg 1s
0180 31 56 52 • www.stolkorgels.nl

Deputaatschap
**Kerkelijke
Dienstverlening**
Gereformeerde
Gemeenten

Wordt dit jouw plek?

Graag breiden we ons team uit met een

Administratief medewerker (m/v)

bij Bureau Kerkelijke Dienstverlening

Werk je graag met cijfers...en ga je ervoor?

Ben je accuraat, zelfstandig, integer en vind je het leuk om financiële administraties in brede zin te voeren? Dan zoeken we jou.

Nieuwsgierig? Kijk op www.kerkelijkediensverlening.nl/vacature of informeer bij de directeur G.J. (Gert) ten Bolscher, 0348 - 489 900 of 06 - 2530 8419.

Als Bureau Kerkelijke Dienstverlening ondersteunen we deputaatschappen, synodebesturen en plaatselijke gemeenten binnen de Gereformeerde Gemeenten. Zo dragen we –op de achtergrond– bij aan het kerkelijk leven waarin Gods Woord centraal staat.

MARIA HOEVE
KERKELIJKE
DIENSTVERLENING

Nieuw in de Alblasserwaard!

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030
WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

BROUWER
PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen bij psychische klachten en in moeilijke situaties. Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit, al ruim 30 jaar. Wij bieden o.a.:

- behandeling en begeleiding
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een verstandelijke beperking.

Kijk op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel **0180 - 426955**

Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen
en Apeldoorn (nieuw)

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
Johannus Monarke Content Domus Viscount Mixtuur
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavars)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

Gezocht: tijd, hulp, 1x p.w. bij oudere dame a.d. rand van centrum **Veenendaal**.
Wie wil mij helpen? Tel. 0318-555416

JOH. DE HEER
toetsen en meer, sinds 1898

UW ORGEL- ÉN PIANO SPECIALIST

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

Cursussen Oudvaders

Leerzaam voor iedereen.

Voor meer info bezoek de website of bel 0118-583025 / 0172-532796

RHENEN (Cunerakerk)
Zaterdag 28 september 19:00 uur
Psalmzangavond met de **Betuwse Bovenstemgroep**
Leiding: Ds. J. van Laar
Organist: Arthur de Jong
Collecte: Adullam & De Schutse
LET OP: beperkt aantal zitplaatsen
Reserveer via www.koopjekaartje.nl

VAN DER WILT
RAAMDECORATIE

UW ADVISEUR
AAN HUIS

☎ 06 - 36 29 43 14
🌐 wiltraamdecoratie.nl

ROV
de stem van christelijke ouders

Een Bijbels antwoord op de beïnvloeding die vanuit social media op onze jongeren afkomt.

Handreikingen homoseksualiteit en gender
Aanzet voor gesprek in gezinnen

Bruikbare handreikingen ontwikkeld in samenwerking met *Bijbels Beraad m/v, DMZ, VGS en GMR Genemuiden*
De handreikingen kunnen verspreid worden via scholen of kerken. Vraag er gerust naar of bestel rechtstreeks via www.rovereniging.nl/handreiking

de **SAAMBINDER**

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul, ds. G.W.S. Mulder

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij:

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

A.C. Kieboom
12093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T. 001 269 720 3533
E saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeentengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

12

Een dominee in de gevangenis

Twijfel en hoop

'Broeders', klinkt de stem van ds. Bentfort, 'heden, 2 mei 1838, is Lambertus Gerardus Cornelis Ledeboer uit Rotterdam uit de drie kandidaten gekozen tot predikant van Benthuizen. Graag nu allemaal de beroepingsbrief ondertekenen.

Het is 3 mei 1838. Bezorgd loopt kandidaat Ledeboer heen en weer door z'n kamer. Hij is al vier jaar afgestudeerd, maar hij heeft nog steeds geen eigen gemeente. Soms denkt hij: Moet ik wel dominee worden? Hij is inmiddels dertig jaar, en nog steeds woont hij in Rotterdam bij zijn ouders.

De Heere heeft hem wel eens vertroost met de woorden: 'Die geloven haasten niet.' Ja, toen was het niet moeilijk om te volgen, maar die rust is hij weer kwijt. Eerbiedig buigt hij zijn knieën en smeekt: 'O, Heere, mag ik mijn leven in Uw handen leggen? Wilt U mij laten weten wat de weg is. Er is zoveel twijfel in mijn hart. Ik durf haast niet meer te geloven dat ik in Uw weg ben.' Zo stort hij zijn hart uit voor de alwetende God. En de Heere hoort zijn gebed en vertroost hem met de woorden: 'Ik zal u onderwijzen, en u leren van de weg, die gij gaan zult; Ik zal raad geven; Mijn oog zal op u zijn.'

Tranen druppen op de gevouwen handen van Lambertus. Vol verwondering stamelt hij een dankgebed. De Heere weet ervan af. Hij mag het aan Hem overlaten!

Zodra hij van zijn knieën opstaat, loopt hij naar moeder. Hij kán het niet voor zichzelf houden. Er ging zoveel kracht uit van de woorden die de Heere in zijn hart gesproken heeft. Hij vertrouwt van harte dat de Heere zijn weg zal leiden.

Moeder Ledeboer is diep ontroerd als ze het hoort. 'Kind', verzucht ze, 'Gods tijd is toch de beste tijd. Wat is de Heere goed en groot. Heb maar wat vertrouwen. Je hebt vanavond mogen ervaren dat Hij weet waar je woont!'

Samen danken ze de Heere voor deze bijzondere bemoediging. ♦

vervolgverhaal | J. Kranendonk - Gijssen - uitg. Den Hertog

Het mooiste land!

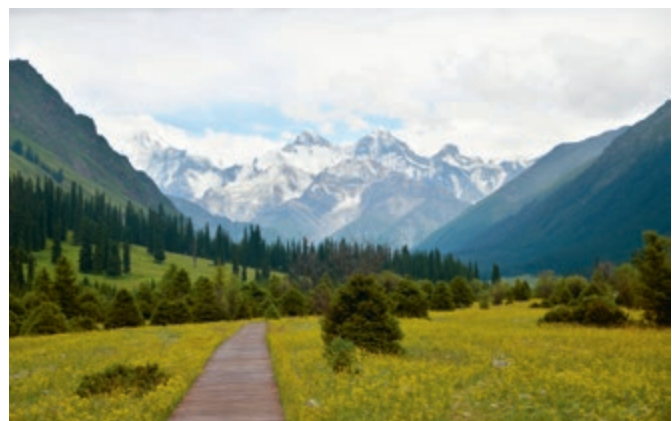
Hoe was jouw vakantie? Heb je in de bergen gewandeld? Of ben je bij de zee geweest?

Heb je gekeken naar de mooie natuur? Wat zijn veel landen mooi! Maar weet je dat het mooiste, het grootste en heerlijkste land niet op aarde te vinden is? Het mooiste land is bij de Heere in de hemel. Je kunt alle landen van deze wereld zien en bezoeken, maar als je niet reist naar dat land hierboven, naar het hemelse Kanaän, dan mis je het mooiste land. Het volk van Israël was op reis naar het beloofde land Kanaän. Toen ze bij de grens van het land waren, gaf de Heere opdracht om twaalf verspieders het land te laten bekijken. Na veertig dagen kwamen ze terug. Tien verspieders zeiden: 'Ja, het is een prachtig en vruchtbaar land. De steden zijn sterk en de mensen zijn heel groot. Zij zijn sterker dan wij! We zullen het land niet in kunnen gaan!' Twee verspieders, Jozua en Kaleb, zijn het niet met hen eens. Kaleb zegt: 'Wij zullen het voorzeker overweldigen!'

Wie zou jij geloven? De tien verspieders, of Jozua en Kaleb? Het volk van Israël gelooft wat de tien verspieders zeggen. Ze geloven niet dat God doet wat Hij beloofd heeft. Ze worden boos op God! De Heere straft de tien verspieders. Ze sterven. Het volk van Israël wordt ook gestraft. Ze moeten veertig jaar in de woestijn reizen en iedereen die ouder is dan twintig jaar zal in de woestijn sterven, behalve Jozua en Kaleb.

Kanaän is het beeld van het hemelse Kanaän. Eens zullen Gods kinderen door geloof ingaan in het hemelse Kanaän. Ze mogen dan altijd dicht bij hun Heere zijn. Dat is het mooiste land, waar jij door genade ook kunt komen! ♦

Leestip: Openbaring 21: 9-21

M. Snellen-Nijsink, Veenendaal

Vraag ^{en} antwoord

door
ds. Labee

Unicorn of eenhoorn (1)

Er zijn allerlei producten voor kinderen te koop met 'unicorns'. Op schooltassen, stuiterballen, tandenborstels en verjaardagstaarten zijn ze afgebeeld, naast knuffels, lego en andere artikelen in deze vorm. Is het onschuldig voor onze kinderen of...?

Niet bewust

Ondergetekende had van deze 'rage' of 'trend' nog niet eerder gehoord. Wat zoekwerk op internet levert een 'schat' aan informatie op. De site 'symbolopedia' blijkt een uitgebreide gids voor de betekenis van symbolen weer te geven. Ook over de 'unicorn' of 'eenhoorn' is informatie te vinden. We citeren: 'De eenhoorn, een mythisch wezen dat gewoonlijk wordt afgebeeld als een wit paard met een enkele, spiraalvormige hoorn die uit zijn voorhoofd steekt, is een symbool van zuiverheid, schoonheid en magie. Het wordt vaak geassocieerd met eigenschappen van goedheid, onsterfelijkheid en de vrijheid om onbelemmerd rond te dwalen. Dit wezen belichaamt het idee van de ongetemde natuur en het onbekende, vertegenwoordigt het mystieke en het magische en symboliseert het onaangeboorde, grenzeloze potentieel dat we allemaal in ons dragen. Het ongrijpbare, eenzame karakter draagt bij aan de mystiek ervan, waardoor het een symbool wordt van het onbereikbare en de oneindige mogelijkheid van de verbeelding'.

Het gaat dus om een dier vanuit een mythe dat wordt beschreven als een beest met een lange, puntige hoorn midden op zijn voorhoofd. Die hoorn is kaarsrecht en heeft een spiraalvormige groef. Al in de eerste eeuwen na Christus ontstaan er wonderlijke verzinsels over dit dier en de betekenis ervan. En in onze eeuw krijgt het dier weer een plaatsje via speelgoed en afbeeldingen in de wereld van onze kinderen. Enkele opmerkingen die we vonden over deze unicorn of eenhoorn:

- Eenhoorns kunnen mysterie en fantasie vertegenwoordigen.
- Eenhoorns hebben een hoorn op hun hoofd en daar kan de magie (toverij) mee worden bestuurd.
- De eenhoorn brengt geluk, welvaart en rijkdom.
- De eenhoorn is een allemansvriend

geworden, een massaproduct en daarmee hét icoon van deze tijd. Hoeveel ouders zouden, naar we aannemen niet bewust, aan deze dwaasheid meedoen? Horen deze zaken echt in onze huizen en gezinnen?

Niet onschuldig

Nu zouden we schouderophalend het hierbij kunnen laten gebeuren. Deze 'rage' zal ook wel weer voorbijgaan, de lijn naar de oude mythen hoeven we toch niet te trekken etc. Maar het blijkt toch niet zo onschuldig als het lijkt! In de 2e eeuw in Alexandrië ontstaat er een boek onder de naam 'Physiologus' over dieren en mythologische wezens. Daarin wordt de eenhoorn in symbolische en vooral christelijke zin uitgelegd. Het dier kan worden 'gevangen' door een zuivere maagd. De komst van de Messias geboren uit de maagd Maria wordt ermee aangewezen. Afgaande op de klank kunnen we ons daar enige voorstelling bij maken. Lezen we niet in Lukas 1 vers 69: 'En heeft een Hoorn der zaligheid ons opgericht in het huis van David Zijn knecht'? Maar in de eeuwen daarna ontstaat er een heel andere betekenis, vervaagt langzaam maar zeker de Bijbelse achtergrond en komen we terecht bij toverij. En dat is het nu juist waarmee de jonge generatie wordt opgezadeld. Wikipedia omschrijft de unicorn of eenhoorn vanuit een mythe. En bij de definitie van mythe schrijven ze ook dat 'Bijbelse verhalen over de Hof van Eden en de zondvloed als mythen worden beschouwd'.

We hopen volgende week nog iets te schrijven over de 'eenhoorn' zoals we die in onze Statenvertaling tegenkomen. Maar het zal wel duidelijk zijn dat we de lezers en onze kinderen niet graag in de hierboven omschreven sfeer van de unicorn of eenhoorn zien. ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.